

Rad i zdravlje

Jadranka Mustajbegović

HRVATSKA UKORAK S EUROPSKIM PROGRAMOM «ZDRAVLJE U SVIJETU RADA»

Konferencije ministara zdravstva europskih zemalja članica Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) opetovano stavljaju naglasak na zaštitu zdravlja radnika kao jednu od najvažnijih javnozdravstvenih inicijativa. Koncem prošle godine je izrađen, a tijekom ove prosljeđen zemljama u Europskoj regiji program planiranih aktivnosti «Zdravlje u svijetu rada». Budući da se odluke koje se donose i aktivnosti koje iz njih proizlaze temelje na pouzdanim podacima, SZO je u Europskoj regiji načinila istraživanje Globalno breme bolesti (Global Burden of Disease-GBOD) u kojem daje i procjene o učincima nekih od najraširenijih profesionalnih rizika po zdravlje populacije. Najveći profesionalni rizik u tom bremenu predstavljaju nesreće na radu (40%), buka (22%), karcinogeni (18%), aerobne čestice (17%) i ergonomske štetnosti (3%). Godišnje loši uvjeti na radu imaju za posljedicu 102.000 preranih smrti i 1,7 milijuna izgubljenih godina života u cijeloj regiji. U desetogodišnjem razdoblju, od 1992. do 2001., u Regiji je ukupno prijavljeno 1,2 milijuna novih slučajeva profesionalnih bolesti. Stvarni je broj nekoliko puta veći. Dapače, budući da GBOD istraživanje uzima u obzir samo nekoliko rizika za koje postoje informacije usporedive kroz različite dijelove Regije, postoje ozbiljni razlozi vjerovati da je aktualno breme bolesti, koje su posljedica uvjeta i načina rada, puno veće, osobito u visoko industrijaliziranim dijelovima Europe.

Slijedom navedenog, kao i obveza proizašlih iz Konvencije Međunarodne organizacije rada (*International Labour Organization*- ILO) broj 155 i Zakona o zaštiti na radu Republike Hrvatske (NN 59/96), Nacionalno vijeće za zaštitu na radu Republike Hrvatske, u suradnji s Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvom unutarnjih poslova, Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Državnim inspektoratom, Hrvatskim zavodom za medicinu rada, Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje, Hrvatskom gospodarskom komorom i Hrvatskom obrtničkom komorom, izradilo je ocjenu stanja u sustavu zaštite zdravlja i sigurnosti na radu kao podlogu za izradu nacionalnog programa zaštite zdravlja i sigurnosti na radu. Temeljni dokumenti za izradu ocjene bili su Izvešće savjetodavne misije ILO-a u Hrvatskoj o zaštiti sigurnosti i zdravlja na radu i reformi inspekcije rada od lipnja 2002, Analiza stupnja usklađenosti zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnim smjernicama Europske Zajednice iz područja zdravlja i sigurnosti na radu te Rezolucija o zaštiti na radu 4. Kongresa Saveza samostalnih sindikata Hrvatske održanog 2002. godine i Izvanrednog kongresa održanog 2004. godine.

Ocjena je pokazala kako je zaštitu zdravlja i sigurnosti radnika u Republici Hrvatskoj potrebno definirati u područjima:

-ljudskih prava- kao obvezu države za postizanjem i unaprjeđenjem stanja na razinu civilizacijskih postignuća europskih država. Tu je važan dio pravo radnika, njegove obitelji i djece, da je na radu zaštićen od ugrožavanja života i zdravlja;

-populacijske politike- uz važnost poticanja nataliteta, važno je osmisliti i provoditi mjere za smanjenje smrtnosti, invaliditeta i oštećenja reproduktivnog zdravlja osoba mlađe i srednje životne dobi. Poznata su nastojanja smanjenja ugrožavanja života i zdravlja u prometu i ugrožavanja od različitih vrsta ovisnosti te je jednako važno postaviti takve ciljeve i u području rada;

-razvoja gospodarstva- više pozornosti posvetiti obnavljanju postojećih i usvajanju novih tehnologija. Pri tomu treba poticati usvajanje najnovijih proizvodnih tehnologija koje su potvrđene kao pouzdane po sigurnost i zdravlje radnika, sigurne za okoliš, dugoročno isplativije za poduzetnike te tehnologija koje povećavaju konkurentnost na tržištu.

-smanjenja troškova državnog proračuna-s naslova ostvarivanja prava ozlijeđenih i oboljelih radnika i obitelji poginulih radnika, kroz troškove Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, socijalne skrbi, troškove sudova i troškove državne uprave;

-smanjenja troškova u gospodarstvu- gdje značajan broj poslodavaca lakovjerno «štedi» na primjeni mjera za zaštitu sigurnosti i zdravlja radnika na radu, a što se vraća s višestruko većim troškovima

koji nastaju zbog otklanjanja kvarova, zastoja proizvodnje, prekršajnih kazni, sudskih troškova i troškova po odštetnim zahtjevima radnika.